

Datum: 1 juli 2013
Onze referentie: YP-13.06033
Uw referentie: 12501261/Grolsch Veste
Blad: 1/5

13000742

AANTEKENEN

Zijne Excellentie dr. R.H.A. Plasterk,
minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Hooggeachte heer Plasterk,

De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft in haar rapport van 3 juli 2012, dat is uitgebracht naar aanleiding van het instorten van het dak van de aanbouw van het stadion van FC Twente op 7 juli 2011, aanbevelingen gedaan aan onder meer de drie partijen van de Bouwcombinatie Uitbreiding Grolsch Veste. Overeenkomstig het verzoek van de Onderzoeksraad ingevolge artikel 74 Rijkswet Onderzoeksraad voor veiligheid, maakt Trebbe hierdoor haar standpunt kenbaar ten aanzien van de door de Onderzoeksraad aan haar gedane aanbevelingen.

Trebbe hecht eraan op te merken, dat als gevolg van recente bouwongevallen, waaronder het ongeval van 7 juli 2011, de behoefte bij vele betrokkenen in de bouwwereld en de noodzaak tot scherpe reflectie over verbetering van de veiligheid in het bouwproces hebben geleid tot de vorming van de Beleidsadviescommissie Constructieve Veiligheid. Deze Commissie van de brancheorganisatie Bouwend Nederland, heeft zich een uitgebreid beeld gevormd omtrent de complexiteit op het vlak van veiligheid, zowel omvattende de constructieve veiligheid als ook de arbeidsveiligheid, gecombineerd met de huidige wijze van organiseren van complexe projecten, teneinde te komen tot de realisatie van een actieplan.

Deskundigen van twee van de drie partijen van de Bouwcombinatie Grolsch Veste maken deel uit van genoemde Commissie. Hun deskundigheid is mede kader-scheppend geweest voor de inhoud van genoemde actieplan. Het actieplan zal een normstellende werking hebben voor alle betrokken partijen in het bewaken van de constructieve en arbeidsveiligheid in de bouw.

Wij zien dat een aantal marktpartijen alsmede de Rijksgebouwendienst, ProRail en Rijkswaterstaat de handen ineengeslagen hebben om te komen tot een betere veiligheidscultuur in de bouwsector. Dit heeft geresulteerd in een Governance Code voor de Veiligheid in de bouw die naar verwachting in september dit jaar in een definitieve versie gepubliceerd zal worden. Trebbe zal deze Governance Code ondertekenen en implementeren.

Trebbe Groep B.V.
Tubantiasingel 63
Postbus 4
7500 AA Enschede
t (088) 259 00 00
www.trebbe.nl

K.v.K. Enschede 06068064

Het eerder genoemde actieplan van de Beleidsadviescommissie Constructieve Veiligheid heeft veel overeenkomsten met de Governance Code waaruit wij opmaken dat beide initiatieven gelijklopende knelpunten hebben herkend en een verbetering op deze vlakken de veiligheid ten goede zal komen. In de onderhavige reactie van Trebbe op de door de Onderzoeksraad voor Veiligheid aan haar gedane aanbevelingen zijn een groot aantal van deze knelpunten open en transparant verwoord.

Reactie op de aanbevelingen

Onderzoek naar de zwakke plekken gericht op de samenwerking tussen (hoofd)aannemer en partijen in de keten leert ons dat verbetering gevonden kan worden bij de navolgende onderwerpen;

- Het verschil in kennis bij opdrachtgevende partijen inzake het ontwikkel- en bouwproces maakt het mogelijk dat er onvoldoende invulling gegeven wordt aan professioneel opdrachtgeverschap. Dit kan leiden tot het ontbreken van eisen en randvoorwaarden ten aanzien van de onderwerpen constructieve- en arbeidsveiligheid bij de totstandkoming van de aannemingsovereenkomst inclusief de bijbehorende toetsing.
- Het ontbreken van regelgeving ten aanzien van de beoordeling, signalering en coördinatie van constructieve veiligheid. Dit in tegenstelling tot de inrichting van de arbeidsveiligheid zoals gesteld in art 2.26 t/m 2.34 Arbobesluit.
- Het achterblijven van het niveau ten aanzien van veiligheidscultuur, veiligheidsbewustzijn en veiligheidsleiderschap bij alle partijen die betrokken zijn bij de ontwerp-, ontwikkel- en realisatiefase in de bouwkolom vergeleken met andere bedrijfstakken.
- De bouwbranche mist een platform binnen Nederland waar ervaringen, best practices en werkmethodeken uitgewisseld kunnen worden. Hierdoor beperkt het lerend vermogen zich tot het eigen bouwbedrijf en/of individuele netwerk van functionarissen binnen het bouwbedrijf.
- Onvolwaardige faseovergang van ontwerpfase naar uitvoeringsfase waarbij aan de hand van een complete en volledige risico-inventarisatie kwalitatief hoogwaardige beheersdocumenten opgesteld worden, resulterend in een planmatige invulling van constructieve zekerheid middels een vastgelegde cyclus van keuringen, testen, proeven en validaties of gefaseerde (deel)oplevingen.
- Onvoldoende aantoonbare borging van vakmanschap, kennis en kunde op het vlak van (constructieve) veiligheid bij de betrokken samenwerkende partijen en daartoe behorende werknemers.
- Onvoldoende zicht op wie binnen de projectorganisatie ten aanzien van de constructieve veiligheid, op basis van persoonlijke kennis en kunde van de materie, de verantwoordelijkheid draagt en daarmee de beslissingsbevoegdheid heeft het bouwproces te laten voortgaan danwel stop te zetten.

- De fysieke afstand van deze verantwoordelijkheid ten opzichte van de locatie waar de kritieke werkzaamheden daadwerkelijk plaatsvinden waardoor essentieel toezicht op kritieke handelingen ontbreekt. Hierbij speelt de administratieve druk op het uitvoeringsteam een belangrijke rol.
- Onvoldoende structuur in de bewaking van de vooraf geïdentificeerde kritische onderdelen middels volgordelijke holdpoints in de planning, gevolgd door verificatie van kritieke onderdelen en validatie van de uitgangspunten door daartoe opgeleide en bevoegde en aanwezige personen.
- Het introduceren / ontbreken van een second opinion bij de beoordeling van complexe constructies.

Standpunt ten aanzien van het verbeteren van de (constructieve) veiligheid :

Trebbe heeft zich een uitgebreid beeld gevormd omtrent de complexiteit op het vlak van (constructieve) veiligheid gecombineerd met de huidige wijze van organiseren van complexe projecten. Op basis van deze kennis zijn individuele stappen genomen om de risico's eerder in kaart te brengen en te beheersen. Trebbe herkent zich volledig in de probleemstelling als beschreven in de Governance Code "Veiligheid in de Bouw".

In de hernieuwd uitgegeven Gedragscode "Constructieve Veiligheid" van NEPROM herkent Trebbe de huidige problematieken ten aanzien van de constructieve veiligheid waarbij de rol en verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen bij het bouwproces geduid worden. Trebbe ziet de gedragscode dan ook als een belangrijke handreiking om de constructieve veiligheid binnen de reeds beschreven processen toetsbaar te kunnen borgen.

Standpunt (a) : Trebbe ziet het verhogen van het veiligheidsbewustzijn van alle medewerkers en alle partijen aan het bouwproces als een kritieke succesfactor waarbij het elkaar aanspreken op veiligheidsgedrag en veiligheidsverantwoordelijkheid als normaal beschouwd moet worden. Het verhogen van dit veiligheidsbewustzijn vergt een investering in (bij)scholing en training van het personeelsbestand gecombineerd met het invulling geven aan zichtbaar veiligheidsleiderschap door het hoger en topmanagement.

Standpunt (b) : Trebbe is van mening dat er een verschil is tussen de wijze waarop de verantwoordelijkheden zijn benoemd en vastgesteld in de contracten en de wijze waarop deze verantwoordelijkheden worden vertaald naar de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de functionarissen op de bouwplaats, de kwaliteit van de veiligheidsdocumentatie, alsmede de wijze waarop controle, registratie en toezicht invulling krijgt.

Standpunt (c) : Trebbe ervaart dat het potentiële voordeel, te behalen in de ontwerpfase, ten aanzien van (constructieve) veiligheid onvoldoende tot zijn recht komt. Optimale bouwsnelheid gecombineerd met complexe draagconstructie en gelijktijdigheid van werkzaamheden door verschillende opdrachtnemers vergt een focus op de organisatiegraad en de controle op de gemaakte afspraken.

De inzet van een onafhankelijke deskundige on site, voorzien van de juiste verantwoordelijkheden en bevoegdheden, met als primaire taak het toezicht houden op de constructieve veiligheid is hierbij een noodzaak.

De conclusies en aanbeveling gedaan door de Onderzoeksraad voor de veiligheid gecombineerd met eigen onderzoeken door Trebbe zelf zien we terugkomen in de eerder genoemde Governance Code voor de Veiligheid in de Bouw. Trebbe is van mening dat een juiste invulling van de uitgangspunten zal bijdragen tot het bevorderen van de (constructieve) veiligheid. Trebbe participeert dan ook actief in de organisatie van de Governance Code en ziet de participatie van vertegenwoordigers van opdrachtgeverszijde dan ook als cruciaal. Trebbe zal zich inzetten voor de realisatie van genoemde uitgangspunten en deze integreren binnen het Managementsysteem zodat de controle op de implementatie middels audits mogelijk gemaakt zal worden.

Trebbe is van mening dat de grootste winst ten aanzien van het verhogen van de constructieve veiligheid behaald kan worden door een tweetal belangrijke wijzigingen die binnen de keten doorgevoerd moeten worden. Dit betreft de introductie van een "toezichthouder constructieve veiligheid" op de projecten, lees hoofdconstructeur, waarbij de invulling van deze specifieke functie het gehele bouwproces dient te omvatten door bij de inrichting van de functie de filosofie van het V&G coördinatorschap ontwerpfase en V&G coördinatorschap uitvoeringsfase te volgen. Deze functionaris kan in nauwe samenwerking met de V&G coördinator een krachtige impuls geven aan de combinatie van arbeidsveiligheid en constructieve veiligheid. Ten tweede dient de professionaliteit van de opdrachtgever geoptimaliseerd te worden door de ontwerpgerelateerde constructieve veiligheid mee te nemen gedurende het ontwerpproces en in de aanbestedingsfase te borgen dat uitvoeringsgerelateerde constructieve veiligheid invulling krijgt. Met andere woorden een aantoonbaar constructief veilig ontwerp vertalen naar een beheersbaar veilig bouwproces.

Trebbe heeft de indruk dat de in deze brief beschreven problematieken en mogelijke oplossingen landelijk herkend worden. Trebbe heeft dan ook intensief contact met de branchevereniging "Bouwend Nederland" om in gezamenlijkheid te bezien in hoeverre maatregelen breed ingevoerd kunnen worden en daarmee het effect van de verbetermaatregelen op landelijk niveau te kunnen laten openbaren.

Tenslotte

Trebbe heeft het afgelopen jaar veel aandacht geschonken aan het identificeren van mogelijke oorzaken die van invloed zijn op de constructieve en arbeidsveiligheid. Hierbij is niet alleen gekeken naar het noodlottige ongeval van 7 juli 2011, maar ook naar het overall bouwproces en de rol van de binnen de bouwkolom betrokken partijen. Kennisuitwisseling heeft plaatsgevonden met onder andere Aboma en TU-Delft. De hieruit voortgekomen inzichten zijn ingebracht bij de commissie van Bouwend Nederland en zijn aldaar besproken met commissieleden. Tevens zijn een aantal directe maatregelen in het kader van constructieve veiligheid inmiddels geïmplementeerd en wordt deze kennis actief gedeeld met brancheleden.

Datum: 1 juli 2013
Onze referentie: 13.06033
Vervolgblad: 5/5

Trebbe heeft bij de beantwoording van de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid openheid en transparantie voor ogen gehouden. Trebbe is van mening dat met gezamenlijke inspanning van de partijen die ieder een eigen rol spelen bij het ontwerp en realisatie de constructieve veiligheid, de arbeidsveiligheid, het veiligheidsbewustzijn en de veiligheidsfilosofie blijvend op een hoger niveau gebracht kan worden.

Een afschrift van deze brief wordt per gelijke post verzonden aan de minister van Veiligheid en Justitie, mr. I.W. Opstelten, alsmede aan de Onderzoeksraad voor Veiligheid.

Hoogachtend,

Trebbe Groep B.V.

H.C.J. Trebbe

